

PREPORUKA VIJEĆA**od 12. srpnja 2016.****o Nacionalnom programu reformi Cipra za 2016. i davanje mišljenja Vijeća o Programu stabilnosti Cipra za 2016.**

(2016/C 299/07)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1466/97 od 7. srpnja 1997. o jačanju nadzora stanja proračuna i nadzora i koordinacije ekonomskih politika ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 5. stavak 2.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža ⁽²⁾, a posebno njezin članak 6. stavak 1.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

- (1) Cipar je do 31. ožujka 2016. bio obuhvaćen programom makroekonomske prilagodbe u skladu s člankom 1. stavkom 2. Provedbene odluke Vijeća 2013/463/EU ⁽³⁾. Na temelju članka 12. Uredbe (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁴⁾ Cipar je bio izuzet od praćenja i ocjenjivanja u okviru europskog semestra koordinacije ekonomske politike tijekom trajanja spomenutog programa. Budući da je izišao iz programa, Cipar je sada u potpunosti ponovno uključen u europski semestar.
- (2) Komisija je 26. studenoga 2015. donijela Godišnji pregled rasta, čime je označen početak europskog semestra 2016. za koordinaciju ekonomske politike. Prioritete Godišnjeg pregleda rasta potvrdilo je Europsko vijeće 17. i 18. ožujka 2016. Komisija je 26. studenoga 2015. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja u kojem je navela da će stanje Cipra biti ocijenjeno u kontekstu postupka u slučaju makroekonomskih neravnoteža nakon zaključenja programa makroekonomske prilagodbe. Istog je dana Komisija

⁽¹⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 1.

⁽²⁾ SL L 306, 23.11.2011., str. 25.

⁽³⁾ Provedbena odluka Vijeća 2013/463/EU od 13. rujna 2013. o odobravanju programa makroekonomske prilagodbe za Cipar i stavljanju izvan snage Odluke 2013/236/EU (SL L 250, 20.9.2013., str. 40.).

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 472/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o jačanju gospodarskog i proračunskog nadzora država članica europskog područja koje su u poteškoćama ili kojima prijete ozbiljne poteškoće u odnosu na njihovu financijsku stabilnost (SL L 140, 27.5.2013., str. 1.).

donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja. Tu je Preporuku Europsko vijeće potvrdilo 18. i 19. veljače 2016., a Vijeće donijelo 8. ožujka 2016. ⁽¹⁾ Kao zemlja čija je valuta euro te s obzirom na visoku međusobnu povezanost gospodarstava u ekonomskoj i monetarnoj uniji, Cipar bi trebao osigurati punu i pravodobnu provedbu Preporuke.

- (3) Izvješće za Cipar za 2016. objavljeno je 7. travnja 2016. U njemu je ocijenjeno gospodarsko i socijalno stanje te izazovi Cipra nakon njegova izlaska iz programa makroekonomske prilagodbe 31. ožujka 2016. te napredak Cipra u pogledu ostvarivanja nacionalnih ciljeva u okviru strategije Europa 2020. Izvješće je sadržavalo i rezultate detaljnog preispitivanja u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1176/2011. Komisija je 7. travnja 2016. predstavila rezultate detaljnog preispitivanja. U svojoj analizi Komisija zaključuje da u Cipru postoje prekomjerne makroekonomske neravnoteže. Osobito je od ključne važnosti rješavanje visokih razina neravnoteža u obliku privatnog, javnog i vanjskog duga te visoke razine loših kredita.
- (4) Cipar je 28. travnja 2016. dostavio svoj Nacionalni program reformi za 2016., a 13. svibnja 2016. (nakon isteka roka) svoj Program stabilnosti za 2016. Kako bi se u obzir uzela njihova povezanost, oba su programa istodobno ocijenjena.
- (5) Pri programiranju europskih strukturnih i investicijskih fondova za razdoblje 2014. – 2020. u obzir su uzete relevantne preporuke za pojedine zemlje. Kako je predviđeno u članku 23. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, ako je pri provedbi relevantnih preporuka Vijeća potrebna potpora, Komisija može zatražiti od države članice da preispita i predloži izmjene svojeg sporazuma o partnerstvu i relevantnih programa. Komisija je dostavila dodatne pojedinosti o tome kako bi iskoristila tu odredbu u smjernicama o primjeni mjera koje povezuju učinkovitost europskih strukturnih i investicijskih fondova s dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (6) Nakon obustave postupka u slučaju prekomjernog deficita na Cipar se primjenjuje preventivni dio Pakta o stabilnosti i rastu te prijelazno pravilo o dugu. Procjenjuje se da je strukturni saldo u 2015. bio u suficitu za iznos od 1,7 %BDP-a i tako premašio srednjoročni proračunski cilj za isti taj iznos. Na temelju proljetne prognoze Komisije za 2016. predviđa se da će srednjoročni proračunski cilj biti ispunjen i u 2016. Međutim, ako ne dođe do promjene politike, postoji rizik od odstupanja od srednjoročnog proračunskog cilja u 2017. Predviđa se da će se strukturni saldo Cipra pogoršati više nego što je dopušteno u okviru prijelaznog pravila o dugu. Na temelju ocjene Programa stabilnosti i uzimajući u obzir proljetnu prognozu Komisije za 2016. Vijeće smatra da postoji rizik da Cipar neće biti usklađen s odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Stoga će za osiguravanje usklađenosti u 2017. biti potrebne dodatne mjere.
- (7) Cipar je proveo važne fiskalno-strukturne reforme u okviru svojeg programa makroekonomske prilagodbe. Još se moraju donijeti određeni akti sekundarnog zakonodavstva u pogledu postupaka za pripremu proračuna, zahtjevâ za proračunske prilagodbe tijekom godine i odgovornosti službenika za kontrolu obveza. Javni sektor i dalje obilježava neučinkovitost. Konkretno, izdaci za plaće u javnoj upravi među najvišima su u europodručju (kao postotak BDP-a), a pokazatelji učinkovitosti i dalje su prosječni te uzrokovani nedostatkom mobilnosti i poticaja uspješnosti. Javne su usluge (telekomunikacije, energija) skupe i još uvijek relativno zaštićene od tržišnog natjecanja. U okviru programa makroekonomske prilagodbe Cipar se obvezao donijeti obvezujući mehanizam za ograničavanje povećanja plaća zaposlenika u javnom sektoru kako bi se zajamčila dugoročna održivost javnih financija. Iako je nacrt zakona pripremljen i podnesen Zastupničkom domu, još nije donesen. U okviru programa makroekonomske prilagodbe predložene su, ali nisu još donesene, mjere za poboljšanje učinkovitosti javnog sektora kao što su horizontalna reforma javne uprave, plan reforme lokalne uprave te novi zakon o upravljanju subjektima u državnom vlasništvu.

⁽¹⁾ SL C 96, 11.3.2016., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 (SL L 347, 20.12.2013., str. 320.).

- (8) Dug privatnog sektora u Cipru i dalje je prevelik. Iako su reformirani okviri prisilne naplate i insolventnosti važan korak prema uravnoteženju prava zajmoprimaca i vjerovnika, postoji prostor za poboljšanje njihove učinkovitosti i proširenje njihove upotrebe. Niz nedostataka u funkcioniranju tih okvira onemogućuju održivo smanjenje privatnog duga i brže smanjenje loših kredita. To također otežava mogućnost pružanja druge prilike poduzetnicima. Još uvijek postoji i niz nedostataka u funkcioniranju rješenja za restrukturiranje duga privatnog sektora. Osim toga, donošenje svih nužnih propisa i pravila o parničnom postupku ključno je za učinkovitu provedbu zakonodavstva o insolventnosti. Kako bi bila potpuno operativna, služba za insolventnost treba odgovarajuće osoblje, IT infrastrukturu i dovoljan broj odgovarajuće osposobljenih stručnjaka za insolventnost s dozvolom. Nadalje, pouzdani i brzi sustavi za izdavanje i prijenos vlasničkih listova ključni su kako bi se izbjegli zaostaci i kupcima pružile zaštitne mjere kojima bi se osiguralo pravilno utvrđivanje prava vlasništva i doprinijelo vraćanju povjerenja u tržište nekretnina.
- (9) Cipar se suočava s ozbiljnim izazovima i u pogledu funkcioniranja pravosudnog sustava. Neučinkoviti sudski postupci i ograničen kapacitet uzrok su znatnih kašnjenja u obradi sudskih predmeta, čime se onemogućuje funkcioniranje okvira prisilne naplate i insolventnosti te općenito slabi poslovno okruženje. U nedostatku reforme Zakona o parničnom postupku obrada i provedba sudskih odluka te smanjenje zaostataka i dalje su spori.
- (10) U okviru programa makroekonomske prilagodbe ostvaren je znatan napredak u restrukturiranju ciparskog financijskog sustava te vraćanju povjerenja u taj sustav. Međutim, Cipar je i dalje suočen s izazovom ponovne uspostave uobičajenih uvjeta kreditiranja gospodarstva i smanjenja loših kredita, koji čine oko 55 % ukupnih kredita kućanstvima i nefinancijskim društvima. Visok korporativni dug čini poduzeća manje konkurentnima i otežava njihovu mogućnost ulaganja i rasta. Iako se postiže napredak, naponi banaka da restrukturiraju dug održivih zajmoprimaca još nisu pokazali opipljive rezultate, a izdvajanje rezervacija za neprihodujuću izloženost i dalje je relativno umjereno. Slabosti u izvršavanju ugovora i discipliniranom otplaćivanju otežavaju sposobnost rješavanja strateških nedostataka i ograničavanja stvaranja loših kredita. Banke imaju i ograničen pristup informacijama o prihodima i imovini zajmoprimaca unatoč osnivanju kreditnog registra.
- (11) Cipar je ostvario velik napredak u izvlačenju gospodarstva iz krize, ali ulaganja su i dalje niska te su slabe mogućnosti rasta gospodarstva. U okviru programa Cipar je donio akcijski plan za rast usmjeren na poboljšanje tržišnog natjecanja, jačanje poticaja za inovacije i olakšavanje ulaganja stvaranjem transparentnijeg i učinkovitijeg okruženja za poslovanje i pojednostavnjivanjem postupaka licenciranja i izdavanja dozvola. Cilj je provedbe plana privatizacije i jačanja nacionalnih regulatornih tijela privući strana ulaganja koja jačaju produktivnost. Novoosnovana poduzeća i mala i srednja poduzeća trenutačno imaju vrlo ograničene mogućnosti pristupa financiranju zbog strogih uvjeta bankovnog kreditiranja i nedostatka alternativnih izvora financiranja. Pristup financiranju mogao bi se olakšati boljom koordinacijom instrumenta EU-a kao što su europski strukturni i investicijski fondovi, Europski fond za strateška ulaganja i poticajni programi EU-a.
- (12) Tržište rada počelo se oporavljati u 2015., a iako se nezaposlenost smanjuje i dalje je visoka. Poseban razlog za zabrinutost su nezaposlenost mladih i dugoročna nezaposlenost. Poduzete su određene mjere u područjima aktivnih politika tržišta rada i javnih službi za zapošljavanje. Međutim, navedene službe još nemaju dovoljno kapaciteta za udovoljavanje potrebama, pružanje kvalitetne pomoći i savjetovanja u pogledu traženja posla te za uključivanje neregistriranih nezaposlenih osoba. Planovi za jačanje administrativnog kapaciteta javnih službi za zapošljavanje, uključujući specijalizaciju i povećanje broja savjetnika koji izravno odgovaraju na potrebe korisnika, odgođeni su. Učinkovitost aktivnih politika tržišta rada ograničena je nedostatkom učinkovitog praćenja kvalitete trenutačnih programa.
- (13) Sudjelovanje mladih u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju i dalje je slabo te je obilježeno nedostatkom angažmana poslodavaca u obrazovanju studenata. Ipak, trenutačno se provode mjere u skladu sa strategijom strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

- (14) U Cipru ne postoji univerzalno zdravstveno osiguranje te njegov sustav zdravstvene skrbi ne pruža primjeren i učinkovit pristup skrbi. Budući da se mali udio javnih sredstava izdvaja za zdravstvenu skrb, u toj zemlji ima znatno više nezadovoljenih potreba nego u ostalim državama članicama EU-a, a razlog tome su i troškovi te neposredna plaćanja. Ima prostora za poboljšanje učinkovitosti upotrebe resursa. Veća autonomija javnih bolnica i stvaranje nacionalnog zdravstvenog sustava među mjerama su za koje je utvrđeno da su važne za poboljšanje dostatnosti i troškovne učinkovitosti ciparskog zdravstvenog sustava, ali nisu još donesene.
- (15) Komisija je u okviru europskog semestra provela sveobuhvatnu analizu ekonomske politike Cipra i objavila je u Izvješću za Cipar za 2016. Ocijenila je i Program stabilnosti i Nacionalni program reformi Cipra. Komisija je u obzir uzela ne samo njihovu važnost za održivu fiskalnu i socijalno-ekonomsku politiku u Cipru, nego i njihovu usklađenost s pravilima i smjernicama EU-a, a s obzirom na potrebu jačanja ukupnog gospodarskog upravljanja EU-om pružanjem doprinosa budućim nacionalnim odlukama s razine EU-a. Preporuke u okviru europskog semestra navedene su u preporukama od 1. do 5. u nastavku.
- (16) Uzimajući u obzir tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Program stabilnosti, a njegovo je mišljenje ⁽¹⁾ posebno navedeno u preporuci 1. u nastavku.
- (17) Uzimajući u obzir detaljno preispitivanje koje je provela Komisija i tu ocjenu, Vijeće je ispitalo Nacionalni program reformi i Program stabilnosti. Njegove preporuke u skladu s člankom 6. Uredbe (EU) br. 1176/2011 navedene su u preporukama od 1. do 5. u nastavku,

PREPORUČUJE Cipru da u 2016. i 2017. poduzme mjere kojima je cilj:

1. Nakon ispravljanja prekomjernog deficita poštovati srednjoročni proračunski cilj u 2016. i 2017. Do kraja 2016. donijeti obvezujući mehanizam za ograničavanje stope rasta plaća zaposlenika u javnom sektoru. Do kraja 2016. donijeti horizontalnu reformu javne uprave i zakon o upravljanju subjektima u državnom vlasništvu te provesti reformu lokalne uprave. Do kraja 2016. donijeti sekundarno zakonodavstvo za dovršetak novog proračunskog okvira.
2. Do lipnja 2017. ukloniti prepreke punoj provedbi okvira za insolventnost i prisilnu naplatu te osigurati primjerene resurse za službu za insolventnost. Osigurati pouzdane i brze sustave za izdavanje vlasničkih listova i prijenos prava povezanih s nepokretnom imovinom. Povećati učinkovitost i kapacitet sudskog sustava. Reformirati Zakon o parničnom postupku.
3. Do kraja 2016. poduzeti dodatne mjere za smanjenje loših kredita i točno vrednovanje kolaterala u svrhu izdavanja rezervacija. Povećati spektar informacija koji je dostupan vjerovnicima i poboljšati informacije koje se trenutno dobivaju kako bi kreditni registar postao potpuno operativan.
4. Ukloniti prepreke ulaganju, osobito primjenom akcijskog plana za rast, nastavkom plana privatizacije i jačanjem nacionalnih regulatornih tijela. Poduzeti mjere za jačanje pristupa malih i srednjih poduzeća financiranju.

⁽¹⁾ U skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 1466/97.

5. Pojačati kapacitet javnih službi za zapošljavanje i njihovih usluga dugoročno nezaposlenim osobama; obuhvatiti neregistrirane nezaposlene osobe. Donijeti zakonodavstvo za bolničku reformu i nastaviti s planiranom provedbom univerzalnog zdravstvenog osiguranja.

Sastavljeno u Bruxellesu 12. srpnja 2016.

Za Vijeće
Predsjednik
P. KAŽIMÍR
